

L'udové noviny

WWW.LUNO.HU

Týždenník Slovákov v Maďar-

sku | Cena 400 Ft | 12. júna 2025 | Ročník LXIX | č. 24

Užitočné nápady z oblasti
múzejnej pedagogiky | **4. strana**

Deň detí v budapeštianskej
slovenskej škole | **10. strana**

7704561829333 25024

Monografia o Michalovi Hrivnákovi v programe

Pri príležitosti 200. výročia založenia *Maďarskej akadémie vied (MAV)* 29. mája usporiadali v jej hlavnej budove o. i. prezentáciu vedeckej činnosti komárňanskej *Univerzity J. Selyeho (UJS)*. Po úvodných slovách podpredsedu MAV **Ferencu Hudecza** nasledovali rokovania v plenárnej forme. Ako organická časť celodňového programu bola nastolená aj problematika slovenskej literatúry v Maďarsku so symbolickým názvom *Most cez hranice*. Ako jeden z „mostov“ bola prezentovaná najnovšia publikácia renomovaného literárneho vedca **Patrika Šenkára** s názvom *Prozaik Michal Hrivnák* (Vydavateľstvo Ivan Krasko, Nadlak, 2024). Prítomný bol aj samotný **Michal Hrivnák**.

Vedúci *Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UJS* Patrik Šenkár venuje osobitnú pozornosť literárnej tvorbe dolnozemskej Slovákov, vrátane Slovákov v Maďarsku, rozvíja kontakty a spoluprácu s týmito komunitami, pričom vyvíja všestrannú výskumnú a publicistickú činnosť. V podstate ide o vzájomné spoznávanie života a kultúry, vymieňanie a rozširovanie informácií a tým aj propagáciu tvorivých úsilí. V konečnom dôsledku je to spôsob poskytovania vzájomnej pomoci v oblasti riešenia špecifických minoritných problémov. V rámci týchto úsilí sa zrodila aj Šenkárova kniha o slovenskom prozaikovi zo súčasného Maďarska.

Monografiu *Prozaik Michal Hrivnák* predstavil P. Šenkár s konkrétnymi príkladmi všestrannej spoločenskej, organizačnej a literárnej činnosti M. Hrivnáka, ktorú skúmal v kontexte spoločenských menšinových relácií. Autor v prednáške svojou literárnovedeckou optikou hlboko načrel do spoločenského života Slovákov v Maďarsku, aj vo filozofických rovinách analyzoval problematiku ich materinského jazyka, stavu školstva, kultúry, vzdelávania. Vo vzťahu národnostného kolektívu i jednotlivca skúmal uplatnenie atribútov menšinového bytia v praxi (napríklad používanie materinského jazyka, otázku etnickej identity, etnicity, dvojitej identity a podobne).

P. Šenkár venoval pozornosť úlohe a významu literatúry v živote národných i národnostných spoločenstiev, najmä za mimoriadnych okolností, keď daná minorita podlieha vo zvýšenej miere asimilačnému nátlaku a preto sú dôležité rôznorodé činnosti v prospech záchrany etnického spoločenstva. Vtedy pri

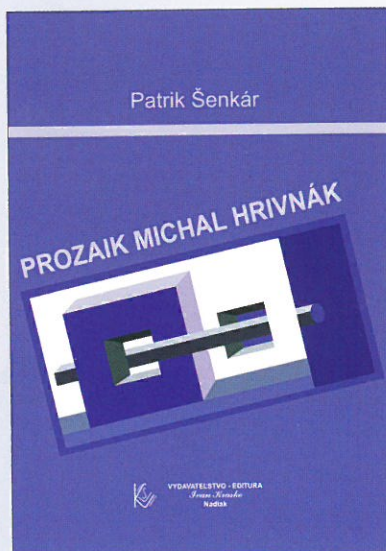
edukácii má osobitnú úlohu literatúra, keďže: „*Literatúra Slovákov v Maďarsku je neodmysliteľnou súčasťou dolnozemskej kultúry, mala aj doteraz v hierarchii kultúrnych aktivít vlastnej národnosti špecifickú úlohu a určite bude nenahraditeľná aj v budúcnosti...*

Spisovatelia azda popri školách vyvíjali najviac úsilia v prospech zachovania jazyka svojich predkov.“ (viď monografia, s. 23) Spisovatelia aj v súčasnosti majú dôležitú úlohu (ba zodpovednosť) v oblasti riešenia základných úskalí vlastnej minority. P. Šenkár v prednáške uviedol: „*Spisovatelia slovom i písmom upevňujú národnostné (seba)poznávanie... Čitateľom poskytujú zrkadlo zašlých čias, alebo dnešných dôb. Vytvárajú tak povšimnutiahodné pevné kultúrne hodnoty, dokladajúc pritom dôstojný nárok na dlhodobé pretrvanie tej-ktorej národnosti... K umeleckým prednostiam súčasnej generácie*

slovenských literátov v Maďarsku možno pripísať aj status otvorenejších, kritickejších, húževnatejších a odvážnejších krokov na obranu kultúrnych práv všetkých Slovákov, ktorí žijú v Maďarsku.“ A medzi nich patrí aj M. Hrivnák.

Rečník k tejto myšlienke ešte dodal, že Michal Hrivnák so svojimi ľudskými kvalitami, vytrvalosťou (aj napriek svojmu vysokému veku – 89 rokov), oduševnenosťou, pribojnosťou až dodnes pretrval v spoločenskom živote Slovákov v Maďarsku, pričom zahŕňa v sebe všetky charakteristické črty národnostného aktivistu i spisovateľa. Svojou všestrannou organizátorskou činnosťou, dlhodobými aktivitami natrvalo poznačil vývoj a náplň spoločenského a kultúrneho života Slovákov v Maďarsku, vrátane formovania ich literárneho života. Podobne nechal po sebe stopy aj v oblasti publicistiky. Patrí medzi tých málo ľudí, ktorí sa popri domácej menšinovej tlači v rovnakej miere presadili aj v popredných maďarských periodikách (*Élet és Irodalom, Magyar Nemzet* atď.) i v tlači v Československu/na Slovensku (*Literárny týždenník, Slovenské národné noviny*). Monografia tak podáva „... obraz o človeku, ktorý svojou prácou až dodnes dokazuje, že si plne zaslúži miesto medzi elitou slovenských vzdelancov v súdobom Maďarsku.“ (viď monografia, s. 109)

Autor monografie o Michalovi Hrivnákovi sa počas svojej prednášky vyjadril aj o svojich zámeroch

rokovania Maďarskej akadémie vied

s ňou. Prostredníctvom analýzy jeho tvorby v oblasti literatúry, spoločenského života, organizačnej činnosti a publicistiky sa snažil vyčleniť jeho miesto v domácej a národnej slovenskej literatúre, popritom sa pokúsil podať aspoň relatívne ucelený obraz o stave národ-

nosti a v týchto súvislostiach poukázať na úlohy literatúry v týchto podmienkach. P. Šenkár uviedol, že popri propagácii jeho aktivít a ich významu v oblasti zrodu slovenskej modernej prózy a vytvárania literárneho života Slovákov v Maďarsku, jeho životným osudom

i podielom na budovaní MOSTA medzi našimi krajinami (aj za okolností ochabnutia tvorivej činnosti), vo svojej práci sa vracia k radostnejším časom tvorivých aktivít spisovateľov v Maďarsku. Retrográdny pohľad na úspešné tvorivé obdobie literatúry „... je jedným z prostriedkov, ako sa brániť pomocou kultúry dôsledkom fyzikálneho času. Tradícia v určitom zmysle slova osožne stimuluje literárnu komunikáciu súčasnosti. Vývin kultúry (teda aj literatúry) sa preto uberá aj v návratoch k dielam už raz uvedeným, čo predstavuje aktualizáciu literárnej komunikácie. Aj preto je potrebný už spomínaný návrat, pravda, s pohľadom do budúcnosti. Tým sa do kultúrno-literárneho kontextu dostávajú intelektuálne priestory pre písané vzory minulosti, tvorivé aktivity súčasnosti i plány do budúcnosti. Tento zreteľ je mimoriadne dôležitý aj v edukačnom procese.“ (viď monografia, s. 15) Spoločenské aktivity i literárna činnosť M. Hrivnáka sú tak vhodné na takéto návraty. Jeho ľudský, spoločenský, literárny i žurnalistický atribút sa môže stať vzorom a stimulom pre potenciálnych aktérov spoločenského i kultúrneho života Slovákov v Maďarsku. Táto nevšedná prednáška v hlavnej budove Maďarskej akadémie vied, na brehu krásneho modrého Dunaja, s panorámou celosvetového kultúrneho dedičstva... aj s MOSTAMI ľudských interakcií, ktoré v optimálnom prípade spájajú, bola nielen o Michalovi Hrivnákovi a jeho tvorivom pôsobení, ale celkovo aj o nás, Slovákoch v Maďarsku.

(mh)

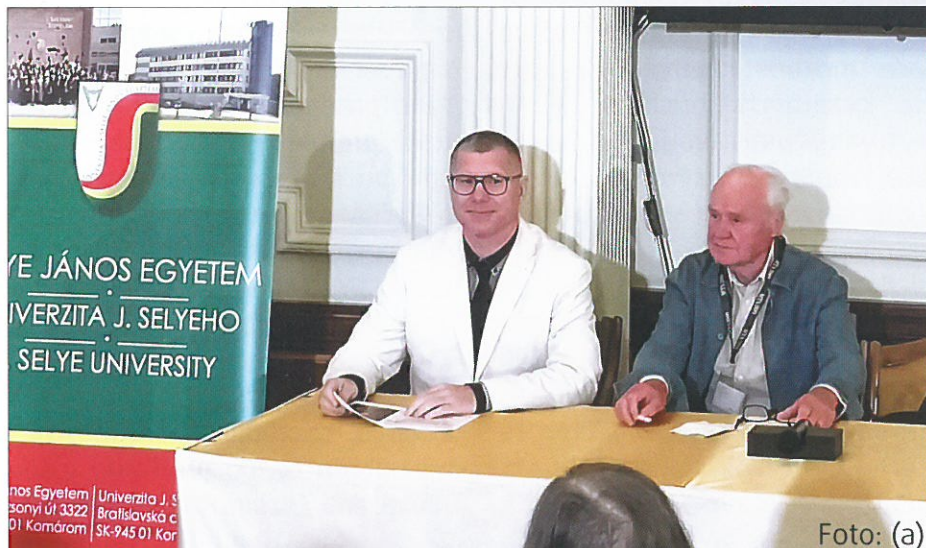

Foto: (a)

Krátky odborný životopis autora monografie

Literárny vedec doc. PaedDr. Patrik Šenkár, PhD. (Nitra, 1979) vyštudoval Filozofickú fakultu Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, odbor slovenský jazyk a literatúra – politológia (Mgr., 2003). Tu absolvoval aj rigorózne konanie (PaedDr., 2005) a doktorandské štúdium (PhD., 2006). Habilitačné konanie absolvoval na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (odbor: literárna veda) a bol mu udelený vedecko-pedagogický titul docent (2016). V rokoch 2006 – 2013 bol odborným asistentom na Fakulte stredo-európskych štúdií UKF v Nitre. Od roku 2007 pôsobí ako odborný asistent a neskôr docent na Pedagogickej fakulte Univerzity J. Selyeho v Komárne. Tu bol aj prodekanom pre vzdelávanie a sociálnu starostlivosť. V súčasnosti je opäť vedúcim Katedry slovenského jazyka a literatúry PF UJS. Dlhé roky bol predsedom Celoslovenskej ústrednej predmetovej komisie pre slovenský jazyk a slovenskú literatúru pri Štátnom pedagogickom ústave v Bratislave ako aj učiteľských atestácií v okrese Komárno v Metodicko-pedagogickom centre (Národnom inštitúte vzdelávania a mládeže). Spolupracuje s rôznymi univerzitami na Slovensku i v zahraničí. Vo vedeckej činnosti sa špecializuje na oblasť slovenskej dolnozemskej literatúry (Maďarsko, Rumunsko, Srbsko). Doteraz mu vyšlo tlačou približne 280 publikačných jednotiek. Na svoju publikačnú činnosť eviduje cca 120 ohlasov a citácií. Je školiteľom bakalárskych, magisterských a dizertačných prác (cca 50). Monografia s názvom *Prozaik Michal Hrivnák* je jeho ôsma knižná publikácia.